Mária gyermekével és két angyallal

Alkotó	Sando Botticelli (Firenze, 1444/45-Firenze, 1510) követője
Készítés ideje	1470–1500 között
Megnevezés	festmény
Anyag	fa
Technika	arany, tempera
Méretek	magasság: 74 cm szélesség: 51 cm
Leltári szám	55.190

Leírás

Stílusjegyei arra utalnak, hogy ez a Madonna a firenzei reneszánsz kiemelkedő festőegyéniségének, Sandro Botticellinek a műhelyéhez köthető. A kompozíció is a nagy mester egyik korai művén, az 1470-es években készült Sant'Ambrogio oltáron (Madonna gyermekével és hat szenttel) alapul, amelyet ma a firenzei Uffizi képtár őriz. E tekintélyes méretű (170 x 194 cm) oltárképből az esztergomi kép ismeretlen alkotója csak a középső részt másolta le: Mária és a kis Jézus alakját, valamint az egyenes hátfalú, dongaboltozatos reneszánsz fülkét a háttérben. Az így leszűkített kompozíciót azonban kissé szegényesnek találhatta, ezért azt kétoldalt a kép terébe betekintő angyalok alakjával egészítette ki. Az esztergomi képen Mária és a gyermek kettőse pontosan követi Botticelli átgondolt kompozícióját, amelyen a két alak harmonikus, összetett csoportfűzése kiforrott komponálási képességekre vall. Mária bal kezével támasztja energikus, életerős gyermekét. A kisded bal keze anyja jobbjával fonódik össze, kissé előredőlve a nézőre tekint, akit felemelt jobb kezével üdvözöl. Mária szelíd arca balra fordul, elgondolkodva a távolba tekint. Személyét a fülke külső és belső íve is kiemeli. Az architektúra elemeit, perspektivikus szerkezetét szintén a Botticelli-féle modellről vette át a festő. Nem elégedett meg azonban az előképen látható fülke letisztult formáival és egyszínű márványanyagaival: saját képén különféle színű márványfelületekkel díszítette a fülkét, külső szélét pedig fonott mintás díszfaragással vette körül. A két angyal alakja tetszetősen kereteli az Anya és Gyermek kettősét. Mindketten a néző tekintetét keresik, kezükben hosszú liliomszálat tartanak, amelyek Mária szüzességének szimbólumai. A virágok frissessége, az angyalok színes ruházata változatosságot, élénkséget hoz a képbe. Ugyanakkor az angyalalakokban válnak szembetűnővé az ismeretlen követő gyengébb művészi képességei is. A ruharedőket keményebben, mechanikusabban formálta meg, a figurák szűk teret kaptak és viszonyuk a Botticellitől kölcsönzött térhez nehezen értelmezhető: a jobboldali angyal a fülke előtt áll, jobb válla mégis eltűnik a fülke keretéhez csatlakozó falban. A képnek számos más, szintén Botticelli műhelyéhez kapcsolható változata ismert. Sallay Dóra 2002 honlap

Proveniencia

Simor János érsek gyűjteménye. Vásárlás a római Bertinelli-gyűjteményből 1878-ban (34. sz. "Sandro Botticelli"; 1878-as leltár,
29. sz. "Botticelli modora")

Restaurálás

1915 Endrődi Sebestyén

1974 Varga Dezső (hátoldal konzerválása)

Bibliográfia

• Tátrai Vilmos: Közép-itáliai cinquecento festmények a magyarországi gyűjteményekben. Budapest, 1983, 147–148 (ua., a kompozíció Botticelli ún. Sant Ambrogio oltárán alapul);
• Boskovits Miklós-Mojzer Miklós-Mucsi András: Az esztergomi Keresztény Múzeum képtára. Budapest, 1964, 78-79, korábbi irodalommal (Botticelli követője);
• Magyarország műemléki topográfiája I. Esztergom 1. Esztergom műemlékei.összeállította: Genthon István, Budapest, 1948, 63, korábbi irodalommal (Botticelli követője) ;
• Berti Toesca, Elena: Arte italiana a Strigonia. Dedalo, XII, 1932, 933–960;
• Gerevich Tibor: Esztergomi Műkincsek, in Prímás Album, Budapest 1928,179-263;
• Rényi Rezső: Az esztergomi Prímási Kép- és Metszet-tár s annak műirodalma culturtörténeti szempontból. Budapest, 1879, 13 (ua.);
• Maszlaghy Ferenc: Az esztergomi Herzegprímási Képtárban lévő művek jegyzéke. Esztergom, 1878, 29. sz. (Botticelli modora);
• Maszlaghy Ferenc: Az esztergomi hercegprímási képtárban levő művek jegyzéke. II. bővített kiadás. Esztergom, 1891. 55. sz. (Botticelli);
• Sallay Dóra: Raffaele Bertinelli és reneszánsz képtára. Egy műgyűjtemény útja Rómától Esztergomig. Esztergom, 2009, kat.sz. XXII.;
• Cséfalvay Pál, szerk.: Keresztény Múzeum, Esztergom. Budapest, 1993, 238–239, 121. sz., (korábbi irodalommal ua., 15. sz. második fele) Tátrai Vilmos;
• Van Marle 1923–1938, XII (1931), 269 (Botticelli iskolája);